

Vluchten kan niet meer.

Mijn allereerste theatervoorstelling, ik weet het nog goed.

Veertien jaar en alleen naar die schouwburg (in Arnhem). De avond werd de vervulling van een jongensdroom en riep onvermoede hartstochten in mij op.

Het was geen toneel maar een cabaret voorstelling! Ik had geen vergelijk en nog nooit een schouwburg van binnen gezien. Ik kende kerken van binnen en was ook in de Doelen in Rotterdam geweest, maar naar het theater gingen wij niet. Een echte reden werd daarvoor niet gegeven, maar het leven was een serieuze aangelegenheid en vermaak en plezier kwamen zorgvuldig gedoseerd ons leven binnen. Met vaste zekere hand bepaalde mijn ouders de grenzen tussen 'goed' en 'niet goed'. Naar 'niet goed' werd niet geluisterd of gekeken. Over 'niet goed' was ook geen discussie mogelijk: dat was niet goed.

Eén keer per jaar naar de schouwburg en twee keer per jaar naar een concert. Dat was de jaarlijkse ontspanningsconsumptie voor mijn ouders; de hardwerkende burgerzin ontdooid daar in goed middenklasse vermaak. Heel vaak ging het toch niet door. Dan had mijn vader op het laatste moment een vergadering die toch zeker belangrijker was dan de maanden daarvoor geplande toneelavond. De 'wereld' moest verbeterd en daarvoor diende je te vergaderen. En dat mijn moeder alleen zou gaan bestond niet.

Zijn werklust was mijn geluk die avond. Mijn huiswerk was af, (het kan niet anders ook dat was belangrijker dan vermaak) en waarschijnlijk had ik in de weken daarvoor goed gepresteerd. Zij gingen niet, maar het kaartje was betaald. Ik mocht. Dat gebouw en die stoelen imponeerde. De wulpsse schikgodinnen aan de wanden, de weelderige kleuren, het groezemoes en de opwinding bij het publiek.

Halsema en Arean. Vluchten kan niet meer. Ik zal het nooit vergeten. De zindering die door me heen trok en de eerste hartstocht die zich van me meester maakte. Ik raakte onverbeterlijk verliefd. Nachten lag ik waker, neuriede ik liedjes in mijn bed en voelde me aangetrokken tot de extraverte openheid en brutaliteit. Tot de fysieke vrijheid op het podium.

Ik lachte me kapot om 'brutale' grappen en zag iets van de ruimte voorbij de grenzen van het goed. Ik lachte mijn hartstocht weg. Ik lachte mijn eigen aangepastheid kapot. Vluchten kon niet meer.

Ook ik wilde grapjes maken, op de grens van het nette. Jarenlang deed ik verwoedde pogingen om met scherpe opmerkingen de gevestigde orde uit te dagen. Ik ontdekte het subtiele verschil waardoor een scherpe opmerking veranderde in een botte belediging. De voorstelling gaf me het laatste zetje uit de orde van de gezeglijkheid, waardoor ik met een dreun in de pubertijd terecht kwam. Vanaf dat moment barste deze in alle hevigheid los.

Laatst werden delen van die show op televisie herhaald. Ik voelde mijn eigen keerpunt van jaren terug weer. Ik voelde de tijdsgeest. Ik moest lachen en huilen tegelijkertijd: ik genoot. Vluchten kan niet meer, dat is duidelijk.

MdG